

- 1 -

Pravda je lživý pojem; není věta logicky více dokázaná. Pravda a jsoucnost jsou pojmy nerozlučně srostlé: tedy s pádem pojmu pravda padl i pojem jsoucnost. "Není pravdy": tedy není pravdou, že něco existuje. - Krátká analýza samého pojmu jsoucnost ukáže jeho na ničem nespočívající, z čista jasna ve vzduchu zde visící fungovanost, hrubou, přímo ~~smyslnou~~ komickou omylnost. Logicky vzyto je věta: "Nic neexistuje" úplně dokázána; je základní větou filozofie, je-li logika tím, co ve filozofii rozhoduje. Námítka prostého ducha: "ale vždyť k čertu přece pořád vím, že jsem" je praktická, to znamená antifilozofická ručička, je noeticky beze smyslu, patří do filozofie jako do astronomie námítka proti Koperníkovi: vždyť naši antipodi, hlavou dolů pbrácení, padli by do světového prostoru.

Jen negací a temnotou nejabsolutnějšího skepticismu, t. j. nihilismu, kontradikcionalismu, absurdismu, dojdeme ke kladu a záři, nesmírné, netušené; dojdeme ji tím, že náhle prozřevše shledáme, že v ní vlastně již stojíme, že t e m n o t a je z á ř í. Filozofovék vesměs nechali se odstrašit touto temnotou, paradoxní, zdánlivou absurdností. Ale jak by pravda pravd nezdála se ubohému anthropopithekoidnímu mozku z počátku lží všech lží? Absolutní nihilismus jest úplné vzlétnutí nsde vše lidské nesmírný skok země do azuru, země, po níž chodí bohové. Dosavadní svět, t. j. naše nazírání nan, - musí být úplně zničen, aby z popelujeho mohl vzlétnout nový, zářnější. Kdyby bylo skutečné něco, nebylo by žádného nič; ale poněvadž není s k u t e č n é - h o něco, t. j. poněvadž "něco" je n i c sub forma něčeho, jediné to myslitelné nic neboli něco, není též žádného t. zv. čirého nic. Jeden pojem bez druhého nemá smysl, ale z á r o v e ě ě j s o u o b a b e z e s m y s l u. Není ani něčeho, ani ničeho...: tento hrozný odpor je vrcholem skepticismu. Poslední kousek půdy ujel nám pod nohama; finale všeho není již "nic", nýbrž něco strašnějšího, nepojartelnějšího beztvárného, pludného, černého - a nebezky zářného. - Znovu jádro s světa "Černá Zář", "Černá Illuse"::

O tajemství zezi "bezvědomého" snu toto naše "já" věčně nic nezví, protože vládne tam j i n é j á . Vědomí tamější nesouvisí totiž pranic s vědomím bdění, žádná jeho myšlenka nemůže vejít ve vztah k některé z myšlenek bdícího já, evokovat ji; neboť jakmile by se dostalo přestala by, následkem nepřeklenutosti propasti mezi oběma vědomími myšlenka ta být myšlenkou snu, - myšlenkou snu, - my bděli bychom v ten okamžik; stejně, jako kdyby vynořila se v cizím člověku idea, jež měla by zcela ráz myšlení mého, - jež byla by tisíci řetězy s ním svázána -, byla by to myšlenka má; j á b y c h n o t o b y l , j e n ž b y c h j i v t e n o k a m ž i k m y s l i l , k d e ž - t o o n e n č l o v ě k b y v t a m b y j i n e m ě l , j a s t e n m o m e n t b e z v ě d o m í " J i n é j á " : t o t p o u z e o z n a č e n í j e d i n é s k u t e č n o s t í , ž e m e z i o b ě m a d u š e v n í m i s t a v y j e r o z d í l n o s t t a k v e l k á , ž e n e m o ž n o s p o j i t j e m o s t e m . " J á " j e p o u z e i d e a , v í š í c í h o m o g e n n í k o n g l o m e r é t v ě d o m í , t m e l j e h o v ě d o m í c e l k u i o v š e m e s s e n c e ; s p o č í v á c e l e v p a m ě t i ; k d e n á s l e d k e m v e l k é r á z n o s t i , t . j . n e s o u v í s l o ť t i d u š e v n í c h s t á v ů s t á v á s e p a m ě t e m n e m o o ž n o u , t a m j a s o u h r a n i c e k a ž d ě h o e g o . E x i s t u j e j e n t o t o i l l u s i v n í , p o u s e s t í n o v o u , i d e o v o u e x i s t e n c í m a j í c í j á ; j á s u b s t a n c i á l n í : " d u š e " , j e p o u h o u m ý l k o u , t ř e b a t a k m o c n o u , ž e m o ž n o j í n a z v a t n e z b y t n o u f i k c í a p ř í k n o u t j í v t o m t o i l l u s i v n í m s v ě t ě u r č í t ý s t u p e n r e a l i t y . A z d e b u d í ž p ó d á n z a t í m n e j s t r u č n ě j í j e d e n z n a š í c h d ũ k a z ů o " n e s m r t e l n o s t i d u š e " , t . j . v ě č n ě k o n t i n u i t y v š e c h b u d o u c í c h j á , v n ě ž t o t o m o j e n y n ě j š í j á b u d e i n a e t r n í t á t e m p ř e c h á z e t , p o v l o v n ě , b e z n á h l ě h o p ř e r v á n í t o h o t o ř e t ě z u j e ž z n a m e n a l o b y p r o m n e , a t u d í ž , j e l i k o ť k a ž d ě j á j e s a m o s t a t n ý m s v ě t e m , i p r o s v ě t a b s o l u t n í n i c o t u - j e d i n é , c o j e s t , n a č e m j e d i n ě v o t á z k e n e s m r t e l n o s t i z á l e ž í , j s o u p s y c h i c k é s t a v y , j e j i c h ž t m e l í c í s b ů c á s t í j s o u i l l u s i v n í j á , v n i c h ž " j á " c e l e s p o č í v á - t e r g o j s e m v ě d y t a m , t a m , k d e s t a v y t y p r a v í t o t o m o j e j á , a n e p r a v í t a m s t a v y t y t o t o j á p r o t o , ž e t a m : " j s e m j á " , t . j . d o m ě l ě s u b s t a n c i á l n í j á ; j s e m t a m , k d e j s o u s t a v y m ě m u v ě d o m í v e l m í p ř í b u z n ě , m á j r á z s i u d r ž u j í c í p r o t o , ž e j s e m t o j á ; t e d y p ó v s t a n o u - l i p o m ě s m r t i k d e k o l i k d y k o l i s t a v y , m ě m u n y n ě j š í m u v ě d o m í z c e l a p o d o b n ě a t u d í ž t o t ě ž j á p r a v í c í , b u d u t o j á z c e l a t a k , j a k o t o b u d u j á , k t e r ý s e z í t r a v e s v ě m b y t ě p r o b u d í m . V y n o ř í l i s e t ř e b a z a m i l i o n l e t n ě k d e v s o u h v ě z d í P e r s e a j e n j e d i n á m ý š l e n k a k t e r o u j s e m z d e j e n t u š í l , v s t a l j s e m t e n o k a m ž i k z m r t v ý c h , d o k o n a l e . J e d n á s e j e n o t o t e d , b u d o u - l i s e m ý š l e n k y t a k o v é v k o s m u v y n o ř o v a t , a s i c e v ě č n ě . A t o j e v l a s t n ě s a m o z ř e j m o t a k ž e z b y t e č n ě t ě m ě r n a š l u j a m e s i j e d e n á c t d ũ k a z ů , z n i c h ž p r v n í j e s t : k a ž d á p ř í c i n a m ů s í m í t o d p o v í d a j í c í s o b ě n á s l e d k a . K o n s e k v e n c e j s o u o h r o m n ě , z v l á s t ě z a s n o u - b í m e l i d ũ k a z t e n t o s j i n ý m i n a š í m i f i l o s o f é m a t y : t a k s u č e n í m , ž e p r o s t o r o v á b l í z k o s t j e s t j e n o b ě k t i v a c í p s y c h i c k é b l í z k o s t i , j e ž z a g s p o č í v á c e l e j e n v e s m y s l o v ě , l o g i c k ě p ř í b u z n o s t i : - m o ž n o s t , ž e v š e c h - n a j á p ř e s k a k u j í k a ž d ý p k a m ž i k s e v š e m i f i r m a m e n t y v s o b ě o d j e d n o - h o k o n c e m e n t á l n í h o v e s m í r u k e d r u h é m u ? ... s t r a š n ý p á d z e v n í h o s v ě t y a a j e h o z á k o n í t ě m o c i ! ú p l n ě p ř e v r á c e n í v š e c h d o s a v a d n í c h n a z í r á n í n a k o s m o s , o b r á c e n í k o s m u s a m ě h o , - n e n a r u b y , a l e n a l í c : l í d s t v o v í d ě l o s n a d d o s u d v š e n o h a m a v z h ũ r u ; d á l e s n a š í p a n r e a l i s a c í ; d o k t r i n o u *Éo; xat xto* v n a š e m p o j e t í : n e n í č á s t í , j e n s l e p o t a n a š e j e a e g a t v o ř í , d é f a c t o j e k a ž d ý V š í m , k a ž d é j á , j e d i n ý m J á , k a ž d ý j e n k l a m n o u č á s t í s a m a s e b e s k u t e č n ě h o ; h l a v n ě v š a k s l o g i z m o - n i h i l i s t - n í m n a š í m e g o s é l i s m e m , s j e h o ž n a d e h v ě z d n ě p e r s p e k t i v y j s o u o v š e m v š e c h n y t y t o t h e o r i e , j a k o ť i o n e n d ũ k a z j e n s e k u n d á r n í m i p r a v d a m i , j e n n e c e s s í t á t ě s , a r g u m e n t a e s e n s u s c o n s e n s u .

P u l á r n ě j í : H l e d ě n a h o r u D m í v á m v ě d y z v l á s t n í t u š e n í č e h o s í , c o n e m o h a y t á h n o u t n a s v ě t l o . Z e m r u - l i , n e v í j a s n í v s i h o : z ũ s t a n e b í d n ě t o t u š e n í v ě č n ě j e n t u š e n í m ? n e v y v s t a n e p o c e l o u v ě č n o s t v p s y c h i c k ě m v š e m o ř í m ý š l e n k a t u š e n á ? K d o m y s l í o d p o v í : j e s t a b s u r d - n í , ž e b y v y v s t a t n e m o h l a , b a ž e b y n e m u s e l a : j e n p a k b y l o b y m o ž n o , ž e b y v š e , c o v e v š e c h s m r t e l n ý c h b y t o s t e c h b y l o n a p o v ě z e n o a r o z d ě l á n o ,

zůstalo věčně nedopovězeno a nedoděláno, kdyby se svět jmenoval Rozsviněný Nesmysl. Nuže, my tvrdíme, že v každém takovém dopovězení mrtvý tvor ožije, úplně, že v něm bude zcela on, jelikož jen duševní sta-
vy jsou tím, co jest. Neboť dále: vyjasnění on o tedy někdy někde
vystane; jelikož bude však, má-li tím vskutku být, vyjasněním mé-
ho specificky individuálního tušení, bude musit mít svůj specificky
individuální ráz: zdaž tedy nepřidruží se hned k němu s psychickou
nutností vzpomínka: tato myšlenka byla kdysi často tušena- při
pohledu na horu -- D? .. na vesnici po ní ležící spala tenkrát
jednou tichá odpolední zář ... a teď už nutně: já stál jsem tenkrát
na kraji lesa- v šedém šatu- cítil jsem se být tehda značně nespoko-
jeným, byl jsem mezi lidmi cizích jmény X.Y., - krátce nepovstane
s nutnou asociací vzpomínka na celou dnešní, dávno zhaslou
existenci? .. A teď: nebudu to já redivivus?-- Mysleme, že většina
lidí odpoví: "Hm, - mohlo by to být, ba mělo by to jaksí být, - ale přece
jen- kdož ví, na jakém subjektu by idej tyto povstaly? .. ne! já, já
bych to přece jen nebyl!" Ale tohoto já vůbec není! vše záleží na po-
chopení toho! Tot ono směšně nelogické, ze vzduchu vzaté já substan-
ciální, "subjekt", "duše", "substrát", krátce mýlka! - a jelikož
tmelící součástí vzpomínky té bude zmíněné já illusivní, v němž, jak
řeceno, "já" cele spočívám, - budu v tu chvíli zcela stejně existo-
vat jako teď, co toto píšu.

Jediná, ale božská cena světa je možnost opovrhovat jím: toť
kuriosní pramyslerion života. Pociť své sebeobjímající, ničím nepod-
míněné souveřinoty, vystavíš jako boží duch z absolutního opovržení
vším, je cíl světa, smysl jsoucnosti.

X

Dobré je descensus špatného.

X

Hlubší myšlenka jsou nižší myšlenky.

X

Povznesení se nad slabost je síla, povznesení se nad sílu slabost.

X

Pevnost vůle je slepota ducha.

X

Co má člověk především činit? To, čeho si nejvíc přeje, a to, čeho se
nejvíce bojí.

X

Jen pak máme své vášně přemáhat, je-li u nás sebepřemáhání vášní;
jinak koupíme kozu za krávu.

Má ethika neboli divinizmus: Chtěj bezmezně všechno, protože chceš bezmezně Vše! Bůh chce všechno, protože chce Vše;" buďte dokonalí jako Otec váš dokonalý jest," jest jedno z nejbožštějších slov; nutno však rozumět mu v nejvlastnějším smyslu.- Buď stále naplněn štván ohnávou žizní po Všem: všem myslitelném i nemyslitelném, po Aeternitě; při všem, co se ti přihodí, jásej, že urval jsi opět kus Všežáře, již jsi sám; a čin - cokoli tak jako tak stane se vše, a vše je nutné a lhostejné a dobré a zlé; a co jednou se už stalo, je svaté: celá věčnost byla nutna k tomu, aby to porodila, druhou věčnost zrodí to samo. Násilnický pohrávej si všemi těmi stínečky a obláčky, je pohrdaže - miluje, na nich tanče, na nich sebeaffirmuje... "Ale takto nemožno přece žít!" - en žádné strachy! máš věčně zajištěnou existenci!

X

Bůh chce vše, i nemožné, - teprve nemožné je vskutně božské; chce opak Všeho: absurdní nicotu. Chce bolest, nízkost, kal. Ne lazaretní pojem "vina": hýřící, vše vyzývající, sluneční "bujnost" Věčného Vítězství je příčinou otrávenosti, kletby světa". Možno nazvat život též: Vůle ke špatnému, - vyvrhelá od věčnosti z hrůzného, šíleného, nevyslovitelného překypování nenasytné Vůle ke Všem. Obě jsou v základě světa nerozlučně srostlé. Vůli ke špatnému možno nazvat noční, Vůli ke Všem denní tvář Vůle k Nejvyššímu, analogicky, jako svět: Nihilens má dvě tváře: denní - Victoria Aeterna, noční - Černá Illuse.

X

Vůdčí ideou a hvězdou antiky jako řecko-římské, tak orientální bylo, že jedinou snahou, člověka důstojnou a nutnou, je vymanění se ze světa, vystoupení nad něj, deanimalisace, stání se božským. Vládne stejně v Lao-tseovi jako v Bhagavad-Gitě, v Herakleitovi i Sokratovi, Zenonovi, Pyrrhonovi, Epikurovi jako v Horatiovi, Senekovi, Epiktetovi; ozývá se temně celým středověkem, křísí se poněkud ve Spinozovi, znepokojuje i toho Bacona i toho Rousseaua ...; poslední kdo se jí oddal, byl asi - Beethoven: vznešené stane všude vznešeným. Dnešní doba, ačkoli, lépe: Právě proto, že každou hromadu bláta překrásně prošťourá, každý kamínek v ní nevědouc proč, přesně změří a zváží, - o tom, na čem jediné záleží, - komické a hrozné! - neví nebo ví tak, že lépe, kdyby nevěděla. Jednomu z 22 hlavních dvou typů dnešního inteligenta: hlupci je fetišem "věda", druhému: zženštilému aesthetovi "umění; teoretická filosofie je popelkou praktická hloupím vyvalením očí.

A přece je, při všem svém duševním bohatství, člověk, jímž věci hýbají, jenž nestojí nezranitelný nadevším děním se, hluboce ubohý a opovržení hodný: je pírko ve větru, kopací míč, prášený koberec. Dožáření cíle cílů, asponz větší části, není tak těžké, jak míní Spinoza, v závěru Ethiky. Stačí u zdravého, smyslem pro vznešené obdařeného muže, většinou si v duši nepřiliš dlouhou ale s přímé cestou za cílem vytrvale nevybočující praxí jen jedinou myšlenku: Vše je bezvýznamné; nebo: vše je podemnou; nebo: vše prospívá mně ve věčnosti, - cokoli se stane, jen slouží? otročí mé dávne Velké Vůli, mým nejvyšším přáním... a již t. one člověk v záři žije v jiném, férickém polobožském světě, šťasten nehnut, srdnat ý stále, prost největší části utrpení, jemuž dříve podléhal.

Konsekventní filosofický život, "boží praxe", jest ovšem sebevražedným prostředkem; nejvzněšenějším a dost i rychle účinkujícím; hned za brnou do metafyzického heroismu zeje propast smrti; co je život Boha?: bleskurychlé sukceendování sebevražd.

X

Myšlenky jsou jen malými živočichy a svět naprosto nic jiného než myšleni, jaké se v člověku stále odehrává.

X

Podstata světa není "s íla", ale iluze.

X

Život je hovba za strašidly a stíny, svět s tím, jež nic nevrhá; nic čarovnějšího a více božského nad tuto "nemožnost".

X

Na počátku byl zvyk. Není věty, jež by povahu světa lépe osvětlovala, než tato směšná pravda.

X

Není věcí, jsou jen soudy o věcech tedy o soudech; svět je kritika kritiky kritiky a vše to točí se kol něčeho.

X

Průtahem světa, jediná činnost Boha je sebeobjímání, t.j. ke konci domyšlený pojem kladu. Svět spočívá jen v glorifikaci sebe sama; jest jen své vlastní zář; je pouze hymnus na sebe, to je hymnus na hymnus na hymnus-

X

Velikost filosofa leví se harmonickým spojením optimismu s pr a pesimismu; oba jsou pravdivé v kotraddikčním světě.

X

Kdo by pocho pil ~~praksa~~ úplně jen jednu věc, pocopil bytím svět—

X

Hrdý odejde ze světa, kdy chce; všichni však lidé nechávají se z něho jako z hospody vyhodit.

X

Kdo bude vskutku velký člověk? Ten jehož vůle konat stále stejně mnoho, jako koná dnes pod ostruhou nepříjemnosti, obav, pod bříměm bolesti. Utrpení odpadne pak, jsouc zbytečné.

X

Nejintensivnější a nejpřádnější činnost je velká bolest.

X

Největší síla jeví se v překonání chabého, kofusního, neslužebného myšlení. Ta práce je nejtěžší a nejzáslužnější, k níž museli jsme si nástroje sami vymyslet a zhotovit.

X

Čím více myslí kdo na sebe, tím méně o sobě a naopak.

X

Mnohé frappantní a nezvyklé je špatné, ale vše dobré je frappantní a nezvyklé.

X

Jakouradostí je vládnout, když každýchlap, jemuž poručíš, může tě lehce skolit? Každá vláda je jev trpěna, illusivní. Skutečně, důstojně nevládne lidmi nikdo.

X

Kdo vykoná nejvíce práce? Otrok, jemuž sviští dťtky po zádech.

X

Popatřme na jedno a půl měsíční kotě a tříletého uhlapce ve stejném nebezpečí, např. před psem. Tam hrozivá, bojovná posice, zježenán srst, jiskřící oči, vytažené drápky, všechny své svaly úžasně ztvrdlé, pomalé pohyby, obezřetné prohlížení hned v terénu hned zas psavarovné vrčení, syčení, prskání; dotkneli se ho člověk v tu chvíli, neubrání se jistého strachu. Zde stračný křik, pláč, volání o pomoc, bezhlavá hrůza a ani myšlenka na obranu, - na nevýš ~~znamenitý~~ nesmyslný útěk. V případě boje tam skutečná, útočná, duchapřítomná obrana, zde jen bezúčelné zmitání sejako u zabíjeného jehněte, nanejvýš odstrkování psa.—

Člověk je fundamentem svým zvíře zbbělá, na boj nemyslíci; neaktivní, sentimentální, jen na cizí pomoc spoléhající: žebrácké, krátce sociální; "od přírody" špatné, protože základ jeho je slabost. Koriguje jej částečně teprve jedna stránka bytosti jehož rozum, t.j. sebepřemáhání sebezakrývání, seberušení. Nejvyšší savec, podobně jako nejnižší pta kopysk podivný, je podivné, paradoxní zvíře, jehož podstatou je boj proti sobě, cenou přemáhání, rušení sebe; jež začíná tam, kde jiná zvířata končí. Lev je nízká mohutná, na pevném kůži základě ležící budova, člověk vysoká tenká věž na polobahně. "člověk" značí zde hlavně "vyšší člověk"

Lidská statečnost je zpravidla jen "statečností" ze zbabělosti: skákáním ze čtvrtého poschodí, hoříli poloudoušenému podlaha pod nohama. Statečnost ze zbabělosti je zbabělost ze zbabělosti, horší prvé: je skoro vždy slepá, býčí, temná, bez hlavá, úskostiplná. Z valné části skládá se z ní síla i nejstatečnějšího muže; neuvěřitelná její moc nad lidmi obyčejnými! Jak velké a bídné musí být jejich zbabělost, když z ní dávají životy všanci! Četník vystavuje se největším nebezpečím, aby nebyl propuštěn ze služby; námořník, horník, pokrývač... žijí raději stále na pokraji smrti, než aby chodili do zaměstnání, jemuž nebyli vyučeni. Voják nepokusí se o desertci s pravděpodobným zdem nebo nejistým výsledkem a jde všící jistě často smrti nebo horšímu nad ní zmrazení. Pravý cit povinnosti je právě tak vzácný jako strach častý, smysl pro čest obyčejně zas jen strach před hanbou, mechanická perseverance ve zvyklém jednání, strach jen před novým krokem inertia. I nejhlopiější voják uvědomí si občas nedůstojnost rolou porážku vedeného dobytčete, dokonalého otroka. Popatíme jen na ty statisíce hrdinů jsoucí v občanském oděvu! Ti, již nedávno dávali všanci život, zdraví, vše, krčí se nyní před ženou, koktají před úřady, třesou se, aby o soudech svých nepronesli nic ani vzdáleně hanlivého, jsou v hnusných rozpacích, majíli o někom vyprávět něco dost lhostejného, co zběhlo se před celým světem, s odpornou opatrností zamlčují jména, napovídají jen a obcházejí, mluví-li o největších lapálich